C U R T E A D E A P E L N O R D

Dosarul nr.21rji-774/24 Judecătoria Edineț, sediul Briceni
Nr. PIGD 1-24020493-03-21rji-07082024 Judecător: Aurelia Andronache

D E C I Z I E
În numele Legii

12 februarie 2025 municipiul Bălţi

Colegiul penal al Curţii de Apel Nord
În completul compus din:
Preşedintele şedinţei, judecător Ghenadie Liulca
Judecătorii Ludmila Iarmaliuc, Ecaterina Arseni

a examinat în lipsa părților, recursurile avocatului Culicov serghei în interesul condamnatului Vlas Constantin și a directorului Penitenciarului nr. 2 Lipcani, Andrei Socol declarate împotriva încheierii judecătoriei Edineț, sediul Briceni din 20 iunie 2024, emisă în limitele cererii condamnatului Vlas Constantin referitor la condițiile de detenție care conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 CEDO.

Ținând cont de materialele prezentate instanței, pentru expunere asupra recursului, Colegiul, -

c o n s t a t ă :

Prin sentinţa Judecătoriei Bălţi, sediul central din 18 august 2021, Vlas Constantin a fost condamnat în baza art. 186 alin. (2) lit. c), d), art. 186 alin. (2) lit. c), d), art. 186 alin. (2) lit. c), d), art. 186 alin. (2) lit. b), c), d) Cod penal, şi prin prisma art. 84 alin. (1) Cod penal fiindu-i stabilită pedeapsa cu închisoare pe un termen de 02 ani 06 luni, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis. Termenul executării pedepsei s-a calculat de la data reţinerii.

Prin decizia Curţii de Apel Bălţi din 10 noiembrie 2021, sentinţa Judecătoriei Bălţi, sediul Central din 18.08.2021 a fost casată parţial cu pronunţarea unei noi hotărîri, prin care Vlas Constantin a fost condamnat: în 1)

baza art.186 alin. (2) lit. b), c), d) Cod penal (epizodul cu partea vătămată S.R.L. ”Centaur” din 10.01.2018, 13 ianuarie 2018, 04 februarie 2018) fiindu-i stabilită pedeapsa cu închisoare pe un termen de 01 ani. În baza art.84 alin. (4) Cod penal, pentru concurs de infracţiune a fost adăugată parţial pedeapsa stabilită prin decizia Curţii de Apel Bălţi din 14 martie 2018, fiindu-i stabilită pedeapsa cu închisoare pe un termen de 01 ani 03 luni: 2) în baza art.186 alin. (2) lit. c), d) Cod penal (epizodul cu partea vătămată ***** din 28 februarie 2019) fiindu-i stabilită pedeapsa cu închisoare pe un termen de 01 ani. În baza art.84 alin. (4) Cod penal, pentru concurs de infracţiune a fost adăugată parţial pedeapsa stabilită prin sentinţa Judecătoriei Bălţi, sediul Făleşti din 04 aprilie 2019, fiindu-i stabilită pedeapsa cu închisoare pe un termen de 01 ani 03 luni; 3) în baza art.186 alin. (2) lit. c), d) Cod penal (epizodul cu partea vătămată ***** din 30 aprilie 2019), art. 186 alin. (2) lit. c), d) Cod penal (epizodul cu partea vătămată Chislari Roman din 03 mai 2019), şi prin prisma art. 84 alin. (1) fiindu-i stabilită pedeapsa cu închisoare pe un termen de 01 ani 03 luni. În baza art. 85 alin. (1) CP, prin cumul de sentinţe, s-a stabilit definitiv pedeapsa cu închisoare pe un termen de 03 ani, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis. Termenul executării pedepsei a fost calculat din momentul reţinerii. În rest, s-au menţinut dispoziţiile sentinţei instanţei de fond.

Potrivit materialelor cauzei, condamnatul Vlas Constantin s-a aflat în detenţie: 1) în Penitenciarul nr. 11 Bălţi în perioada 08 februarie 2023 - 20 februarie 2023; 2) în Penitenciarul nr. 2 Lipcani în perioada 20 februarie 2023 - 11 aprilie 2024, data depunerii raportului.

La data de 21 februarie 2024 în Judecătoria Edineţ, sediul Briceni a fost înregistrată plângerea condamnatului Vlas Constantin împotriva administraţiei instituţiilor penitenciare referitoare la condiţiile de detenţie care afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale. În motivarea plângerii condamnatul a invocat că, se deţine în Penitenciarul nr. 2 Lipcani, din 20 februarie 2023 în condiţii inumane, şi anume: nu se respectă norma spaţiului locativ de 4 m2; apă potabilă de calitate rea; celula populată cu diferite insecte; lipsa sistemului de ventilare; lipsa locului pentru uscarea hainelor pe timp ploios.

A solicitat reducerea termenului pedepsei pentru deţinerea în condiţii inumane în Penitenciarul nr. 2 Lipcani.

Prin încheierea Judecătoriei edineț, sediul Briceni din 20 iunie 2024 s-a admis plângerea condamnatului Vlas Constantin împotriva administrației instituției

penitenciare referitoare la condițiile de detenție care, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale.

S-a constatat faptul că, Vlas Constantin a fost deţinut în perioada 20 februarie 2023 - 11 aprilie 2024, în Penitenciarul nr. 2 Lipcani, în condiţii contrare prevederilor art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, în total 416 (patru sute şaisprezece) zile, în calitate de condamnat.

În condiţiile art. 473^4 alin. (4) Cod procedură penală, ss-a redus pedeapsa lui Vlas Constantin cu 42 (patruzeci şi două) zile pentru 416 (patru sute şaisprezece) zile, în care acesta s-a aflat în detenţie, în Penitenciarul nr. 2 Lipcani, cu calculare a 1 (o) zi de reducere pentru 10 (zece) zile de detenţie.

Termenul pedepsei definitive stabilită lui Vlas Constantin Valeriu, născut la *****, prin decizia Curţii de Apel Bălţi din 10 noiembrie 2021, cu închisoare pe un termen de 03 (trei) ani, ss-a redus cu 42 (patruzeci și două) zile.

A fost obligată administraţia Penitenciarului nr. 2 Lipcani să înlăture condiţiile precare de detenţie, stabilindu-i un termen de 15 zile, după expirarea căruia instituţia penitenciară informează instanţa de judecată despre executarea încheieri.

În termen încheierea instanței de fond a fost contestată cu recurs și de către avocatul Culicov Serghei în interesul condamnatului Vlas Constantin solicitând casarea parţială a încheierii judecătoriei Edineţ sediul Briceni din 20 iunie 2024 pe cauza penală la plângerea condamnatului Vlas Constantin privind constatarea condiţiilor de detentie și emiterea unei Decizii cu admiterea integrală a plângerii cu reducerea în condiţiile art. 473^4 alin. (4) Cod procedură penală a pedepsei lui Vlas Constantin în calitate de condamnat cu calcularea a 2 (două) zile de reducere pentru 10 (zece) zile de detenţie în calitate de condamnat în Penitenciarul nr. 2 Lipcani.

În motivarea recursului a invocat faptul, că instanţa de judecată a constatat că condamnatul Vlas Constantin a fost deţinut în condiţii contrare prevederilor art. 3 CEDO în penitenciarul nr. 2 Lipcani în calitate de condamnat fiindu-i redus în condiţiile art. 473^4 alin. (4) Cod procedură penală cu 42 zile pentru 416 de zile de detenţie, calculându-se 1 zi de reducere pentru 10 zile de detenţie în calitate de condamnat, însă aceasta nu a argumentat suficient poziţia sa privind calcularea a 1 zi de reducere pentru 10 zile de detenţie în calitate de condamnat, or, din plângerea

confamnatului Vlas Constantin şi din materialele examinate în şedinţa de judecată se constată cert că Vlas Constantin a fost şi este deţinut în condiţii care lasă de dorit fară a se deosebi sau putea fi determinate după anumite gradaţii, provocând în final anumite suferinţe fizice cât şi psihice faţă de acesta. Consideră că instanţa urma să-şi motiveze detaliat decizia de ce se reduce cu o zi dar nu cu două zile în mod concret pentru fiecare caz în parte.

În susținerea poziției sale s-a referit la conținutul art. 473^4 Cod procedură penală, în sensul expus supra solicitând admiterea recursului cu emiterea unei Decizi prin care să-i fie redus în condiţiile art. 473^4 alin. (4) Cod procedură penală din pedepsa stabilită lui Vlas Constantin cu calcularea a 2 (două) zile de reducere pentru 10 (zece) zile de detenţie în calitate de condamnat în Penitenciarul nr. 2 Lipcani.

De asdmenea în termen încheierea instanței de fond a fost contestată cu recurs și de către Directorul Penitenciarului nr. 2 Lipcani, Andrei Socol care a solicitat casarea încheierii Judecătoriei Edineţ sediul Briceni din 20 iunie 2024, rejudecarea cauzei cu pronunţarea unei noi hotărâri potrivit modului prevăzut pentru prima instanţa, prin care să fie respinsă ca neîntemeiată plângerea condamnatului Vlas Constantin.

În motivarea recursului a invocat faptul, că în raportul de evaluare a condiţiilor de detenţie, prezentat în cadrul şedinţei de judecată, au fost prezentate probele, inclusiv şi fototabele, care cu certitudine dovedesc, că în Penitenciarul nr.2-Lipcani condamnatului Vlas Constantin au fost acordate condiţiile minime necesare de detenţie.

Arată, că CPT nu susţine în mod vertiginos opinia că o abatere minoră de la minimul standartelor poate fi considerată , în sine, ca fiind tratare inumană şi degradantă a deţinutului, atîta timp cît se pot găsi şi alţi factori de atenuare, cum ar fi, în special, faptul că deţinuţii sunt în măsură să petreacă o cantitate considerabilă de timp în fiecare zi în afară celulelor (în ateliere, cursuri sau alte activităţi). Criteriul poate fl apreciat prin prisma condiţiile de detenţie ca fiind un tratament inuman şi degradant, în cazul în care celulele sunt extrem de supraaglomerate sau, că în majoritatea cazurilor, combină o serie de elemente negative, cum ar fl: insuficienţa numărului de paturi pentru toţi deţinuţii; igiena precară;infectarea cu paraziţi; ventilaţia, încalzirea sau lumina insuficientă; lipsa salubrizării în celule şi, în consecinţă, utilizarea de găleţi sau sticle pentru nevoile naturii. Examinarea criteriului ”spaţiu acordat fiecărui deţinut” prin prisma art.3 CEDO, urmează a fi

efectuat cumulativ cu alţi factori, care contribuie aprecierea detenţie ca fiind inumană şi degradantă sau infirmarea acestui fapt.

Reietrează faptul, că ”Curtea confirmă faptul că standardul predominant în jurisprudenţa sa, şi anume 3 m^2 de suprafaţă a podelei pentru fiecare persoană privată de libertate în cameră colectivă, este standardul minim aplicabil în temeiul art. 3 din Convenţie.în cazul în care suprafaţa podelei de care dispune o persoană privată de libertate în cameră colectivă este mai mică de 3 m2, lipsa de spaţiu personal este considerată ca fiind atât de gravă încât dă naştere unei puternice prezumţii de încălcare a art. 3. Sarcina probei revine Guvernului pârât, care poate totuşi infirma prezumţia, demonstrând prezenţa unor elemente capabile să compenseze această circumstanţă în mod adecvat. Prezumţia absolută de încălcare a art. 3 nu poate fi infirmată în mod normal decât dacă toţi factorii de mai jos sunt reuniţi: 1) reducerile spaţiului personal în raport cu minimul recomandat de 3 m^2 sunt scurte, ocazionale şi minore; 2) ele sunt însoţite de o libertate de mişcare suficientă în afara camerei şi de activităţi în afara camerei adecvate; 3) reclamantul este încarcerat într-o instituţie care oferă, în general, condiţii de detenţie decente şi nu este supus la alte elemente care ar putea fi considerate circumstanţe agravante ale unor condiţii de detenţie precare”.

A concluzionat că în perioada deţinerii condamnatului Vlas Constantin în Penitenciarul nr.2 Lipcani, toate standardele minime de înreţinere a condamnaţilor au fost respectate, și judecătorul de instrucţie neîntemeiat a ajuns la consluzie că în perioada sus indicată condamnatul Vlas Constantin a fost deţinut în condiiţiile de detenţie inumane şi degrdante.

Procedura înștiințării legale în instanța de recurs a fost executată.

Potrivit prevederilor art.447 alin. (1) Cod procedură penală: *”recursul se judecă în termen rezonabil, fără prezența părților la proces”.*

Respectând principiul contradictorialității, instanța de recurs a fixat data examinării recursurilor şi a dispus să se comunice părților la proces despre aceasta, cu acordarea dreptului depunerii referinței, însă până la data examinării recursurilor declarate la caz, părțile nu au depus referință.

Verificând argumentele recursurilor în raport cu materialele prezentate instanței și prevederile legii, Colegiul penal a ajuns la concluzia, că recursul avocatului Culicov Serghei în interesul condamnatului Vlas Constantin urmează a fi respins ca nefondat, iar recursul administrației instituției penitenciare nr. 2

Lipcani urmând a fi admis din alte motive cu casarea încheierii instanței de fond, rejudecarea cauzei și emiterea unei hotărâri noi din următoarele considerente.

Conform art.448 alin.(1) Cod de procedură penală, judecând recursul, instanţa verifică legalitatea şi temeinicia hotărârii atacate pe baza materialului din dosarul cauzei şi a oricăror documente noi prezentate în instanța de recurs.

Conform art.449 alin.(1) pct.1) lit.a) CPP, *judecând recursul, instanţa respinge recursul, menţinând hotărârea atacată, dacă recursul este nefondat*.

La fel, conform art.449 alin.(1) pct.2) lit.b) Cod de procedură penală, *judecând recursul, instanța admite recursul, casând hotărârea, parțial sau integral, rejudecă cazul cu adoptarea unei noi hotărâri.*

În susținerea soluției adoptate, Colegiul penal se va referi la unele prevederi legale ce reglementează punerea în executare a hotărârilor judecătorești cu caracter penal și anume.

Potrivit art.469 alin.(1) pct.17[1]) Cod de procedură penală, *la executarea pedepsei, instanța de judecată soluționează chestiunile cu privire la constatarea condițiilor de detenție a condamnaților.*

În motivare soluției, Colegiul reține că remediul național preventiv și compensator a perioadei detenției în condiții de penitenciar contrar prevederilor art. 3 CEDO și a jurisprudenței CtEDO, a fost pus în aplicare la 01.01.2019 prin Legea nr. 272 din 29.11.2018 pentru modificarea şi completarea unor acte legislative, garantându-le condamnaților ce își execută pedeapsa în instituțile penitenciare din țară, reducerea termenului ei în conformitate cu legislația procesual penală în vigoare.

Urmare a adoptării cadrului legal intern, CtEDO a respins ca inadmisibile, mai multe cerințe formulate de condamnați referitor la despăgubiri pentru condițiile precare de detenție, reiterând în cauza Drăniceru vs RM din 12.02.2019, că având în vedere noul remediu preventiv și compensatoriu pentru condițiile inadecvate de detenție, instituit în Republica Moldova în baza Legii nr.163 din 20 iulie 2017 (în vigoare din 1 ianuarie 2019) și a Legii nr. 272 pentru modificarea Codului de procedură penală, acesta în principiu ar putea remedia în mod adecvat încălcările Convenției provocate de anumite condiții precare de detenție. Cu toate acestea, Curtea subliniază că această concluzie nu va prejudicia în niciun fel o eventuală reexaminare, după caz, a chestiunii cu privire la eficiența remediului respectiv în funcție de deciziile pronunțate de către instanțele naționale și a executării lor efective, ea păstrându-și competența de ultim control cu referire la

plângerile formulate de către eventualii reclamanți care vor epuiza căile de recurs interne disponibile.

De asemenea, Curtea a considerat că odată cu punerea în aplicare a legii nominalizate, remediul național intern ar putea a priori a fi considerat efectiv pentru contestarea condițiilor proaste de detenție în Republica Moldova, fiind disponibil persoanelor condamnate sau plasate în arest preventiv, precum și persoanelor eliberate din detenție, cu condiția respectării termenelor prevăzute de către noile prevederi interne și cu referire la caracterul compensator al remediului.

În contextul dat, reclamantul trebuie să beneficieze de noul remediu, în vederea obținerii la nivel național a recunoașterii violării și, după caz, a unei despăgubiri adecvate. Iar dacă el nu o va obține la nivel național, va avea posibilitatea adresării la CtEDO cu o nouă cerere în termen de șase luni după epuizarea căilor ordinare de recurs intern, Curtea rezervându-și posibilitatea examinării coerenței dintre jurisprudența instanțelor naționale cu propria sa jurisprudență, precum și eficiența remediului atât în teorie, cât și în practică.

Referitor la condiţiile de detenţie din Penitenciarul nr.2 Lipcani, se indică că, potrivit raportului administrației Penitenciarului nr. 2 Lipcani se consideră că: Vlas Constantin s-a aflat în Penitenciarul nr. 2 Lipcani în condiții de detenție acceptabile care nu pot fi apreciate ca inumane sau degradante.

Se reține relevant faptul, că condamnatul Vlas Constantin s-a deţinut în Penitenciarul nr. 2 Lipcani în sectorul de detenţie semiînchis, în celula nr. 10, cu suprafaţa locuibilă per persoană de 3,00 m^2, nefiind respectată norma spaţiului locativ de 4 m2. Prin Raportul privind vizita preventivă/de monitorizare efectuată la P-2 la 19.05.2023, membrii CpPT atrag atenţia administraţiei penitenciarului la soluţionarea problemei suprapopulării, şi au constatat că, în marea majoritate a celulelor condiţiile sunt degradante, condamnaţii fiind plasaţi în dormitoarele cu suprafeţe mari, supraaglomerate, mobilier învechit, lenjerie de pat uzată şi plapome insalubre, miros neplăcut. Potrivit raportul privind respectarea drepturilor şi libertăţilor omului în Republica Moldova în anul 2023 s-a constatat că nu au fost realizate recomandările anterioare, precum suprapopularea, necesitatea de repartizare uniformă a deţinuţilor, pentru asigurarea celor 4 m2 conform standardelor CPT.

Just instanța a constatat că condamnatul s-a deţinut în condiţii unde nu se respectă norma spaţiului locativ, precum și în celule populate cu diferite insecte şi apreciază critic cele invocate de către reprezentantul administraţiei penitenciarului

precum că, deratizarea şi dezinfectarea încăperilor se efectuează trimestrial de către agent economic specializat, conform contractului încheiat. Însă, prezentând contracte respective, administraţia nu a prezentat actele, care ar confirma că într-adevăr trimestrial a fost efectuată cît deratizarea cît şi dezinfectarea încăperilor. Faptul că celule sunt populate cu diferite insecte au constatat şi membrii CpPT prin raportul din 19.05.2023.

Cu referire la încheierea Judecătoriei Edineț, sediul Briceni din 20 iunie 2024, Colegiul penal stabilește că judecătorul de instrucție corect a admis plângerea condamnatului Vlas Constantin împotriva administrației instituției penitenciare referitoare la condiţiile de detenţie care, conform jurisprudenței Curţii Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului, garantate de art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale.

Colegiul penal consideră întemeiată concluzia instanței de fond privind constatarea faptului, că Vlas Constantin a fost deţinut în condiții contrare prevederilor art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, în Penitenciarul nr. 2 Lipcani, în calitate de condamnat.

Colegiul penal, similar celor constatate de judecătorul de instrucție, consideră că dificultățile cu care s-a confruntat condamnatul Vlas Constantin pe parcursul detenției sale în Penitenciarul nr.2 Lipcani, în calitate de condamnat, au depășit nivelul inevitabil de suferință inerent detenției într-un mod contrar prevederilor art.3 din Convenție.

Conform art.3 a Convenției Europene pentru apărarea drepturilor omului, nimeni nu poate fi supus torturii, nici pedepselor sau tratamentelor inumane ori degradante.

Conform art.473^2 alin.(1) Cod procedură penală, plângerea împotriva administrației instituției penitenciare referitoare la condițiile de detenție care, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, încalcă drepturile condamnatului sau prevenitului garantate de art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale poate fi înaintată de către condamnat sau prevenit personal sau prin intermediul unui avocat la instanța în a

cărei rază teritorială se află instituția penitenciară ale cărei acțiuni sau inacțiuni se contestă.

Conform prevederilor art.473^2 alin. (3) Cod procedură penală, condamnații care au fost deținuți cel puțin 10 zile în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, drepturi care reies din obligația statului de a asigura condițiile de detenție, pot solicita, cu titlu de despăgubiri, reducerea pedepsei.

Conform prevederilor art.473^4 alin.(4) Cod procedură penală, în cazul constatării circumstanţelor prevăzute la art.473^2 alin.(3), instanţa de judecată dispune reducerea pedepsei condamnatului, calculându-se de la 1 la 2 zile de reduceri pentru 10 zile de detenţie în condiţii precare calculate cumulativ. Instanţa de judecată poate rotunji în favoarea condamnatului termenul de pedeapsă constatat ca fiind executat în condiţii contrare prevederilor art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, pentru a deduce integral acest termen din termenul rămas neexecutat.

În acest sens, apreciind argumentele plângerii cu privire la condițiile de detenție invocate în raport cu poziția instituției penitenciare consemnată în raportul anexat la materialele cauzei, prin prisma principiilor generale stabilite în jurisprudența CEDO cu referire la încălcarea art.3 din Convenție, judecătorul de instrucție just a stabilit că pe parcursul perioadei vizate, Vlas Constantin s-a deținut cu încălcarea condiţiilor sanitare şi igienice, sistemul de canalizaţie şi aerisire, alimentaţie, accesul la apă potabilă ș.a., ceea ce evident determină încălcarea drepturilor sale garantate de art.3 CEDO.

Recurentul-administrația instituției penitenciare nr. 2 Lipcani mai pretinde că Vlas Constantin nu a fost marginalizat sub nici un aspect inuman sau degradant, fiind asigurat cu minimul de întreținere.

Argumentul recurentului, Colegiul penal îl apreciază ca nefondat, în acest sens, menționând prevederile pct.464 al Statutului executării pedepsei de către condamnați, potrivit căruia, fiecare deținut se asigură cu spațiu de cazare în mărime nu mai mică de 4 m^2, care trebuie să fie iluminat natural și artificial, încălzit și ventilat conform normativelor de construcții.

Colegiul penal reține criticile invocate de către judecătorul de instrucție asupra raportului administrației instituțiilor penitenciare, precum că Vlas Constantin s-a aflat în instituțiile penitenciare în condiții de detenție acceptabile, care au corespuns minimului necesar, ultimul nefiind marginalizat sub nici-un

aspect inuman și/sau degradant, nefiind fundamentate pe careva probe, iar pentru a aprecia credibilitatea uneia dintre părți, în lipsa altor dovezi, instanța s-a bazat pe rapoartele organizațiilor naționale și internaționale ce țin de acest aspect.

Potrivit Raportului privind vizita preventivă de monitorizare efectuată la Penitenciarul nr.2 Lipcani din cadrul Administraţiei Naţionale a Penitenciarelor la 19 mai 2023, care este amplasat în or. Lipcani, str. Independenţei nr.108, şi care are statut de instituţie penitenciară de tip semiînchis, unde îşi ispăşesc pedeapsa condamnaţi maturi de gen masculin. În instituţie există 2 blocuri distincte de detenţie pentru condamnaţi: 1) un sector (nr. 1) pentru deţinerea condamnaţilor care, în virtutea funcţiilor ocupate anterior, pot fi ameninţaţi cu răzbunarea (64 persoane); 2) un sector (nr.2) condamnaţi maturi de gen masculin (227 condamnaţi); 3) un sector destinat pentru carantină şi izolare disciplinară în care se deţin condamnaţii conform art.206 Cod de Executare - (29 condamnaţi); 4) blocul de producere unde locuiesc condamnaţii angajaţi în sectorul de deservire gospodărească; 5) sectorul deschis (deţinuţi). Pe lângă spaţiile destinate pentru detenţia condamnaţilor, în interiorul penitenciarului există: o încăpere administrativă destinată activităţilor desfăşurate cu condamnaţii (activităţi desfăşurate de către serviciul reintegrare, spaţiul destinat serviciului medical şi personalul serviciului siguranţă şi regim); blocul alimentar; terenul sportiv; biserica; blocul destinat instruirii profesionale; încăperile pentru întrevederile de lungă durată; baia şi spălătoria, etc. La fel, în interiorul instituţiei este amplasat un bloc avariat (anterior acesta a fost bloc de studii - şcoală generală) şi o grădină (7 ari). Obiectivul vizitei a fost monitorizarea situaţiei în P-2 privind respectarea drepturilor persoanelor condamnate împotriva torturii şi altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante; monitorizarea situaţiei şi implementării recomandărilor CpPT ca urmare a vizitelor desfăşurate anterior (24.04.2018). În urma vizitei membrii CpPT au constatat că, plafonul de detenţie al Penitenciarului nr. 2 este de 368 persoane, la momentul vizitei, erau deţinute 320 persoane. Din numărul total de condamnaţi, 29 persoane sunt plasate conform art.206 Codul de Executare al R. Moldova, solicitând asigurarea securităţii personale (la sine izolare). CpPT atrage atenţia administraţiei penitenciarului la soluţionarea problemei suprapopulării, deoarece aceasta are o influenţă negativă asupra tuturor celorlalte aspecte ale detenţiei şi asupra climatului general din cadrul instituţiei, iar în multe cazuri efectele adverse ale suprapopulării prezintă un risc mare pentru tratamente inumane sau degradante. Totodată, Consiliul salută

iniţiativa ANP de a efectua repartizarea uniformă a condamnaţilor (Ordinul ANP nr.149 din 22 martie 2023), ce prevede respectarea standardelor CPT cu referire la spaţiu şi condiţiile de trai pentru condamnaţi.În urma verificării condiţiilor materiale generale/igiena/alimentaţia, s-a constatat următoarele: Cele două sectoare în care se deţin condamnaţii sunt clădiri vechi, cu două/trei etaje (instituţia în trecut a fost unitate militară), separate în două ogrăzi mari, care pe parcursul zilei sunt deschise. Atât administraţia, cât şi condamnaţii au menţionat despre necesitatea reparării acoperişului la ambele blocuri. Conform informaţiei oferite de către directorul penitenciarului capacitatea cea mai mică a celulelor este de 2 persoane şi cea mai mare de 30 condamnaţi. Consiliul menţionează Toate încăperile de deţinere şi în special acele care sunt destinate deţinuţilor în timpul nopţii, trebuie să corespundă tuturor exigenţelor de igienă, ţinându-se cont de climă, mai ales în ceea ce priveşte cubajul de aer, suprafaţa minimă, iluminatul, încălzirea şi ventilaţia. CpPT constată că în ambele sectoare, în marea majoritate a celulelor condiţiile sunt degradante, condamnaţii fiind plasaţi în dormitoarele cu suprafeţe mari, supraaglomerate, mobilier învechit, lenjerie de pat uzată şi plapome insalubre, miros neplăcut. În unele celule pe pereţi este igrasie. Din discuţiile cu condamnaţii, aceştia au menţionat că iarna în încăperi este rece (15-16 grade). Membrii Consiliului au vizitat celule ce au nevoie urgentă de dezinfectare fiind pline de gândaci de bucătărie, insecte. Accesul la lumina naturală este asigurat prin geamurile din celule, în unele celule lumina este insuficientă pe timp de zi fiind blocată de prezenţa paturilor etajate. Acces limitat la lumina de zi este în special în celulele a căror geamuri sunt spre ograda penitenciarului. Accesul la lumina artificială era asigurată de becuri electrice (foarte slabă) din interiorul dormitoarelor. Accesul la aerisirea naturală este satisfăcător, circulaţia aerului din încăpere era asigurată prin geamuri şi uşile deschise. În dormitoarele mari unde spaţiile sunt delimitate cu plapumă aerisirea este mult mai dificilă. Nu există sistem de ventilare. Accesul la baie. Membrii CpPT sunt îngrijoraţi de starea tehnică şi sanitară a băii, îngrijorare formulată şi în Raportul cu privire la vizita Consiliului din 24 aprilie 2018. Spălătoria funcţionează conform unui grafic aprobat de administraţia instituţiei, fiind angajaţi condamnaţi de la sectorul de deservire gospodărească a penitenciarului. Unii condamnaţi au menţionat că apa are mult clor. Alimentaţia deţinuţilor. În Penitenciarul nr.2 Lipcani funcţionează blocul alimentar, unde este preparată şi servită hrana, care ulterior este distribuită deţinuţilor (celule sectorului de carantină). Din discuţii cu condamnaţii, aceştia, nu

au sesizat alegaţii la calitatea şi cantitatea alimentaţiei preparate în blocul alimentar al instituţiei, iar mulţi din ei au menţionat că îşi prepară singuri hrana cu alimente care sunt primite de la rude. Asistenţa medicală. Serviciul medical nu este acreditat, dar se află în perioada de pregătire pentru acreditare. În general serviciul corespunde cerinţelor, este reparat, este dotat tehnic cu minim necesar. Serviciul medical activează 12 ore în zi, noaptea lucrători medicali în cadrul penitenciarului nu sunt. La momentul vizitei, în serviciul medical era prezent doar un asistent medical, care acordă asistenţă medicală în limita competenţelor deţinute. Problema de bază este lipsa medicului terapeut care conform statelor este şi şeful serviciului medical, iar lipsa unu manager în serviciul medical reduce şi mai mult din calitatea serviciilor oferite. Deţinuţii au menţionat că asistentul medical nu intră în încăperile de trai. De facto, nici asistentul medical nu a negat faptul că nu vizitează condamnaţii în celule. Astfel, membrii CpPT au constatat mai multe încălcări, inclusiv si: 1. Lipsa unui Plan de implementare a recomandărilor a CpPT urmare a vizitelor din 2018. 2. Deţinuţii sunt repartizaţi inegal şi trataţi diferenţiat, astfel în penitenciar există secţii supraaglomerate cu condiţii nesatisfăcătoare de detenţie versus secţii spaţioase cu condiţii foarte bune de trai. 3. CpPT constată condiţii materiale de detenţie din celule unde sunt plasaţi deţinuţii conform art.206 CE similare celor din sectoarele unde se deţine masa generală de condamnaţi. 4. CpPT salută faptul că cele 29 persoanele ce se deţin conform art.206 CE, au posibilitatea să se deplaseze pe timpul zile pe teritoriul sectorului în care sunt plasaţi, se deţin pe timpul zilei cu uşile deschise şi pot comunica între ei. Totodată, sectorul în care aceştia se deţin are o zonă mică de plimbare. 5. CpPT constată privarea anumitor drepturi pentru condamnaţii ce se sunt plasaţi conform art.206 în sectorul nr. 1. Condamnaţii au acces limitat la anumite spaţii cum ar fi terenul de fotbal, etc. 6. Accesul la baie nu este îngrădit, însă nu este respectată intimitatea persoanelor condamnate (duşurile nu sunt separate). Din declaraţiile condamnatelor în baie este rece, multă umezeală, iar apa abia călduţă. 7. CpPT constată problema asigurării cu personal medical şi organizării serviciilor, ceea ce limitează accesul la servicii medicale a condamnaţilor a garanţiilor de sănătate. 8. CpPT constată lipsa unor celulele accesibile persoanelor cu dizabilităţi locomotorii, nefiind adaptate la necesităţile acestora spaţiile locative, băile, veceurile. La fel, există foarte multe bariere, care îngrădesc deplasarea deţinuţilor cu dizabilităţi pe spaţiile de deplasare din penitenciar, cum ar fi existenţa scărilor către curţile de plimbare şi cabinetele medicale. 9.CpPT constată deficienţe în asigurarea condiţiilor minime de trai,

multe din celule necesitând reparaţii, unele wc-uri, lavoare fiind în stare deplorabilă, teracota lunecoasă, de multe ori nu este apă. Totodată, membrii CpPT au emis recomandări în adresa Penitenciarului nr. 2 Lipcani: 1. Îmbunătăţirea condiţiilor adecvate în wc-uri, lavoare, baia penitenciarului, în vederea asigurării respectului pentru demnitatea umană şi unui grad dezirabil de condiţii sanitaro-igienice. 2. Întreprinderea măsurilor urgente pentru deratizarea/dezinsecţia spaţiilor de trai ale condamnaţilor. 3. Îmbunătăţirea condiţiilor de detenţie şi crearea unor condiţii prielnice de trai prin reparaţia celulelor, schimbarea mobilierului vechi, procurarea seturilor noi de lenjerie de pat, reparaţia spaţiilor sanitare etc. 3. Organizarea serviciului medical conform normelor în vigoare şi asigurarea deţinuţilor cu servicii medicale de calitate.

Potrivit raportul privind respectarea drepturilor şi libertăţilor omului în Republica Moldova în anul 2023, întocmit de către Avocatul Poporului, la situaţia din 01.01.2024 în instituţiile penitenciare erau deţinute 5695 de persoane (în 2022 - 6084 deţinuţi), dintre care 964 preveniţi (în 2022 - 1037), 301 femei/2 minore (în 2022 - 326/1 minoră), 31 de minori (în 2022 - 35), 5 mame cu copii (în 2022 - 4), 103 foşti funcţionari publici (în 2022 - 102) şi 136 de condamnaţi pe viaţă (în 2022 - 133). Iar eliberaţi din sistemul penitenciar au fost 3042 de deţinuţi. Mai mult, conform datelor statistice, se menţine problema supraaglomerării în P-1, P - 9, P-13, P-15, comparativ cu anul 2022, când se atesta surplus de persoane aflate în detenţie în P-1, P-2, P-3, P-7, P-11, P-13 şi P-15. Cu toate că s-au depus deja în scădere, totuşi persistă dificultăţi în gestionarea numărului mare de persoane aflate în detenţie. Constatările cu privire la condiţiile materiale de detenţie rămân la calificativul inumane:

Vizita CpPT la P-2 Lipcani: echipa a constatat ulterior în raportul său recomandări anterioare, ce nu fost realizate, precum suprapopularea, necesitatea de repartizare uniformă a deţinuţilor, pentru asigurarea celor 4 m2 conform standardelor CPT, adaptarea infrastructurii penitenciarului la necesităţile persoanelor cu nevoi speciale, dar şi documentarea cu privire la pretinsele acte de tortură, în corespundere cu Ordinul (comun) nr.77 din 31.12.2013 a PG. Penitenciarul nr.2 duce lipsă de forţă de muncă din rândul medicilor specialişti, dar şi din rândul personalului de penitenciar. Dificultăţile în ceea ce priveşte ocuparea posturilor disponibile generează o vulnerabilitate semnificativă în gestionarea eficientă a întregului sistem penitenciar, mai mult chiar, au un impact negativ asupra sănătăţii mentale şi fizice a angajaţilor. În scopul îmbunătăţirii situaţiei, se

recomandă majorarea statelor de personal (inclusiv medici) şi elaborarea setului de facilităţi motivaţionale şi atractive pentru asigurarea completării funcţiilor vacante.

În acelaşi timp, Ombudsmanul a primit plângeri de la deţinuţi, ce conţin alegaţii de supunere la tratamente inumane şi degradante, precum: condiţii necorespunzătoare de detenţie; suprapopulare; hrană de calitate proastă şi insuficientă; lipsa asistenţei medicale eficiente (lipsa medicamentelor, lipsa medicilor de profil, a echipamentelor medicale), dureri dentare; igiena insalubră (insectele parazite, murdăria, lipsa paturilor, prezenţa rozătoarelor, lipsa ventilaţiei corespunzătoare, lipsa de acces la lumina zilei, starea deplorabilă a veceurilor, murdăria în camerele de baie; lipsa intimităţii la veceuri şi la baie; relaţiile dintre deţinuţi; tratamentul discriminatoriu, intimidare şi hărţuire din partea administraţiei, dezacordul cu percheziţiile efectuate şi alte acţiuni ale angajaţilor, neadaptarea spaţiilor pentru femei, bolnavi şi persoane cu necesităţi speciale, etc.

Respectiv, Colegiul penal, la fel ca și judecătorul de instrucție, consideră că dificultățile cu care s-a confruntat Vlas Constantin pe parcursul detenției sale în perioada nominalizată, au depășit nivelul inevitabil de suferință inerent detenției și au atins pragul de severitate contrar art.3 din Convenție, aceste condiții fiind suficiente pentru constatarea încălcărilor admise în penitenciarele vizate.

Privitor la solicitarea apărării de a-i fi aplicată condamnatului Vlas Constantin formula de reducere: 2 zile de reducere per 10 zile de deținere în condiții precare, Colegiul penal o consideră neîntemeiată, or, contrar alegațiilor apărătorului judecătorul de instrucție și-a motivat eficient soluția luată, reducerea instituită fiind una adecvată și suficientă, bazată pe o justă și echitabilă evaluare a circumstanțelor de fapt și pe o legătură rezonabilă de cauzalitate dintre suferințele cauzate și reducerea instituită, și care va avea efectul compensatoriu proporțional circumstanțelor constatate, criticile avocatului-recurent aduse în acest sens fiind apreciate nefondate.

Cu toate acestea, totuși instanța de recurs va casa parțial verdictul judiciar emis de către prima instanță, precizând faptul că este neîntemeiată soluția instanței în partea perioadei de detenție constatată de către instanța de fond, în care condamnatul s-a deținut în Penitenciarul nr.6 Soroca în condiții inumane și degradante.

Așadar, Colegiul penal conchide că la examinarea plângerii condamnatului, judecătorul nu a respectat normele procesuale pertinente cazului din speță, nu a verificat și elucidat pe deplin circumstanțele cauzei, eronat calculând perioada

deținerii condamnatului Vlas Constantin în Penitenciarul nr.2 Lipcani în calitate de condamnat.

În acest context, se atestă că în partea motivată a încheierii, cât și în partea dispozitivă a acesteia, instanța a reținut că potrivit materialelor cauzei, Vlas Constantin s-a deținut în Penitenciarul nr.2 Lipcani, pe perioada de la 20 februarie 2023-11 aprilie 2024(conform raportului).

Totodată, la baza încheierii din 20 iunie 2024, instanța a luat ca reper raportul administrației Penitenciarului nr. 2 Lipcani nr.2/1096, întocmit la 16 aprilie 2024 conform art.473^3 alin. (2) Cod procedură penală în care au fost elucidate condițiile de detenție în care s-a aflat condamnatul Vlas Constantin anume în perioada 20 februarie 2023-11 aprilie 2024, data întocmirii raportului, just constatând detenția condamnatului în condiții contrare art. 3 CEDO pentru o perioadă de 416 zile.

Totodată, Colegiul remarcă faptul că este neîntemeiată soluția instanței în partea rotunjirii termenului constatat ca fiind deținut condamnatul Vlas Constantin în condiții inumane și degradante de la 416 la 420 zile, calculate în condițiile art.473^4 alin.(4) Cod procedură penală, instanța de judecată pripit a ajuns la concluzia necesității rotunjirii acestora or, aceasta este o prerogativă a instanței și nu o obligație, iar la caz deoarece condamnatul continuă să se dețină în penitenciar, în privința zilelor rămase care nu au putut fi reduse, Colegiul penal consideră că, instanța urma să dispună ca acestea să fie lăsate în continuare la termenul de executare a pedepsei.

Conform prevederilor art.473^4 alin.(4) Cod procedură penală, în cazul constatării circumstanțelor prevăzute la art.473^2 alin.(3) instanța de judecată dispune reducerea pedepsei condamnatului, calculându-se de la 1 la 2 zile de reducere pentru 10 zile de detenție în condiţii precare calculate cumulativ. Instanța de judecată poate rotunji în favoarea condamnatului termenul de pedeapsă constatat ca fiind executat în condiţii contrare prevederilor art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale, pentru a deduce integral acest termen din termenul rămas neexecutat.

În asemenea circumstanțe, raportând speței prevederile legale nominalizate supra, Colegiul penal constată că în situația în care în urma admiterii plângerii asupra condițiilor de detenție în instituțiile penitenciare, condamnatul nu urmează a fi eliberat, perioada ce nu poate fi redusă urmează a fi lăsată în continuare la

termenul de executare a pedepsei, condamnatului rezervându-i-se dreptul de a se adresa ulterior cu o altă plângere.

În acest context, aplicarea rotunjirii în favoarea condamnatului a termenului de pedeapsă constatat fiind executat în condiții contrare prevederilor art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale urmează a fi implementată în cazul executării integrale a pedepsei cu închisoare de către persoana condamnată.

Astfel, Colegiul penal consideră oportun de a constata deținerea lui Vlas Constantin în condiții inumane contrare prevederilor art.3 CEDO în Penitenciarul nr.2 Lipcani în total 410 zile, pentru perioada de la 20 februarie 2023 până la 04 aprilie 2024 în calitate de condamnat, fapt ce nu-l împiedică pe condamnat de a se adresa cu plângere similară pe perioada deținerii imediat următoarei datei de 04 aprilie 2024.

Reieșind din cele menționate mai sus, instanța de recurs reține prezența temeiurilor pentru admiterea recursului administrației penitenciare din alte motive, casarea parțială a încheierii contestate, cu adoptarea unei noi soluții, fiind respinse solicitările apărătorului condamnatului expuse în cererea de recurs, ca nefondate.

În conformitate cu art.449 alin.(1) pct.1) lit.a), art.449 alin.(1) pct.2) lit.b) Cod de procedură penală, Colegiul penal,-

D E C I D E :

Se respinge ca nefondat recursul declarat de către avocatul Culicov Serghei în interesul condamnatului Vlas Constantin, împotriva încheierii Judecătoriei Eineț, sediul Briceni din 20 iunie 2024, prin care a fost admisă plângerea condamnatului Vlas Constantin împotriva administrației instituțiilor penitenciare referitoare la condițiile de detenție.

Se admite din alte motive decât cele invocate recursul declarat de către directorul Penitenciarului nr.2 Lipcani, Andrei Socol, împotriva încheierii Judecătoriei Eineț, sediul Briceni din 20 iunie 2024, prin care a fost admisă plângerea condamnatului Vlas Constantin împotriva administrației instituțiilor penitenciare referitoare la condițiile de detenție, cu pronunțarea unei noi hotărâri, după cum urmează.

Se constată deținerea lui Vlas Constantin în condiții inumane contrare prevederilor art.3 CEDO în Penitenciarul nr.2 Lipcani în total 410 (patru sute zece)

zile, pentru perioada de la 20 februarie 2023 până la 04 aprilie 2024 în calitate de condamnat.

În conformitate cu art.473^4 alin.(4) Cod procedură penală, se reduce pedeapsa condamnatului Vlas Constantin cu 41 (patruzeci și una) zile, pentru perioada de 410 zile, în care s-a deținut în calitate de condamnat în Penitenciarul nr.2 Lipcani, cu calcularea 1 (unei) zile de reducere pentru fiecare 10 (zece) zile de detenţie.

Termenul pedepsei definitive de 3 (trei) ani închisoare, stabilit lui Vlas Constantin prin decizia Curții de Apel Bălți din 10 noiembrie 2021, se reduce în total cu 41 (patruzeci și una) zile.

În privința perioadei rămase, calculate în condițiile art. 473/4 alin. (4) din Codul de procedură penală, care nu pot fi reduse, instanța consideră necesar de a le lăsa în continuare la termenul de executare a pedepsei.

Decizia este irevocabilă.

Preşedintele şedinţei, judecător: Ghenadie Liulca

Judecătorii: Ludmila Iarmaliuc

Ecaterina Arseni

: